

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bétsben, Pünköst-Havának (Május-
nak) 15-dik napján, 1792.

Béts.

Májusnak 12-dikén, olly rosszul vólt özvegy Tsászárné ő Felsége, hogy dél tájban közönséges Udvari tzeremóniával meg is áldoztattatott. — Jelen vóltak e' szomorú tzeremónián kedves Magzati, kikre a' jó szivű édes Anya úgy adta utólsó áldását, hogy ezt, nagy meg-indulás nélkül nem lehetett szemlélni. Másnap (Vasárnap) reggel 6 órakor az utólsó kenetet is fel vette ő Felsége: mivel még rosszabbul vólt, mint az előtt való nap. Ezen szomorú hirrel mindjárt kül-

B b b det.

dettek a' Kurirok, *Budára, Brüsszelbe, Dresdába, Nápolyba, Madritba,* 's a' t. Négy napoktól fogva bé vagynak zárva a' Teátrumok. Ma, jobban érzi magát ő Felsége; ugyan azért meg-nyitattak minden játéknéző helyek.

A' Királyné ő Felsége' hintaja-béli lovakat meg-ijesztette a' *Práterben* egy, magát hánytató nyalka Gavallér. Ő Felségében, a' ki már négy hónapi terhes volt, nagy változást okozott ezen történet.

Az el-múltt Szombaton volt utólsó Konferenciája az *Erdélyi M. Deputátzió*nak a' Ministérnummal. Az nap dél után mindjárt el-indult innen Gubernátor ő Excell. ja; a' többi Deputátus Urak is, rész szerezént elmentek már, rész szerezént induló-félben vagynak.

A' *Wurmser* Huszárok, és *Kinszky* könnyü lovas Reg. je ebben a' Hónapban fognak *Bets* alatt el masirozni *Elő-Ausztria* felé.

Magyar Ország.

Hazafiúi Jelentések és Ébrefztések.

Még az idegen Földön is arról gondolkodik a' jó Hazafi, mi módon szolgálhasson ő kedves Hazájának, úgymint a' mellyről jól tudja, hogy annak boldogságától függ mind az ő mostani, mind pedig maradéknak is jövőendő boldogságok. Nagy példát adta e' rélzben is a' Hazafiságnak Gróf *Szécsényi Ferentz* ő Kegyelmeisége, a' ki nem csak azokat követte el a' Fels. *Nápolyi Udvarnál*, mint *Magyar Ország*' Státusainak és Rend-

Rendjeinek Küldöttje, mellyek valamint a' Küldöknek közönségesen, úgy különösen magának is ő Excell. jának, és egész Uri Familiájának örökös ditsőségekre fognak szolgálni; hanem ezen kívül, kiváltképpenvaló figyelmetességét fordította az Ország' javának elzközlésére is. Vizsgálta, mitsoda produktumok (termések) által lehetne kereskedést állítani fel, *Nápoly és Magyar Ország* között. Talált is vizsgálása közben, három olytén derék magyar produktumokra, mellyeknek még eddig kevés hasznat vették *Magyar Ország'* Lakosai, mivel nagy rélzént nem is esmerték; a' mellyekre pedig nagy szükség volna *Nápoly Országban*. Annyira vitte ő Excellentziája, bölts elő-adásával a' dolgot, hogy az említett három produktumból mustrákat kíván a' *Nápolyi Udvar*; mellyek ha szerentséllen ki fogják állani a' próbát (mint ezt méltán lehet reményleni): úgy, eggy igen hasznos kereskedésre nyitattik út *Magyar Orzágnak*. — A' mustrák' küldése eránt, még Februarius' végén irt a' F. *Nápolyi Királyné'* Titoknokja, T. *Theshedik Sámuel* Urhoz, kinek a' mezei gazdaság körül tett buzgó, és igen szerentsés fáradozásai, alkalmásint esmeretesek ugyan mar most a' két Magyar Hazában is; de előbb esmeretesek voltak más tartományokban. Mert, a' mint előbbeni munkánkban említettük, magok meg-vallották azt, már néhány esztendőkkel ez előtt a' *Német Birodalmi Tudósok*, hogy egész Tártságok se mentek annyira ő n' illok a' gazdaságnak virágoztatásában, mint a' *Magyar Theshedik*. — Az

Ország-Rendjeinek kivánságára, ezer örömmel fogja közönségessé tenni nagy érdemü *Thefchedik* Hazánkfia, a' F. *Nápolyi* Udvar' kivánságát; 's annak könnyen lehető tellyesítése' módját is.

Ugyan azon időben, hogy a' *Nápolyi* Levelet vette T. *Thefchedik* Úr, azt kívánta tőle egy Magyar Méltóság, hogy szedné laistromba azon produktumokat, mellyeket *Szathmár Vármegyéből* lehetne a' *Tiszán* leszállítani az Al-földre. Gyönyörüségének tartotta T. *Thefchedik* Úr, ezen reá bizott dolgot véghez vinni; 's a' tudni kívántt produktumok' számát 58-ra tette.

Göőr Vármegyének Csetnek nevezetű mező Városában, és a' környéken úgy megismertette a' ló-here' hasznát, *Csetneki* Ev. Oskola-mester *Tsifch* Úr, hogy már ebben az esztendőben hét mázsa ló-here magot vittek el arra a' földre T. *Thefchedik* Úrtól, 's rész szerént kész pénzzel, rész szerént pedig 24' mázsa vassal fizettek. — — *Moson Vármegyéből* is ezt írja hozzánk egygy érdeemes Hazafi: „A' ló-here-mag eránt tett volta-képpen-való tudósításokat az Uraknak, számtalan Hazafiak köszönik; de ugyan volt is ám haszná: mert nagyon fel-kapott már azolta a' ló-here-termesztés. Magam is szereztem annak magvából, 's az erdőm' szélében egy derekas szántó-földemet bevettettem vele. Nagy örömmel szemlélem, hogy gyenge ló-herétském borosta sűrűség-gel búvik-ki a' földből. — Tsak igaz az, hogy a' hazafiúi érzésekkel biró okos Ujság-Iró, sok tekintetekben használhat Hazájának. Tsak plus ultra.“ Ka-

Kamerális Inspektor Ns. *Tóldi József* Úr, olly édes örömmel telt el a' múltt Február. 2-dikán, midőn látná, hogy Ns. *Báts Vármegye*, Anyai Nyelvünkön fog a' közönséges dolgok' folytatásához: hogy a' Gyűlés' helyén *Szabadkán* (*Sz. Márián*), ezen kedves történetért, maga költségén Te Deumot tartatott.

Debretzenből, Májusnak 7-dikén.

„Az ide való Reform. Kollégyiom' külső igazgatásának módja, annyiban más lábra állíttatik, hogy ezentúl a' jövedelem' bévétele, és a' költség-tétel, nem a' Tanító Professorok' kötelessége fog lenni; hanem e' végett négy Tisztviselők rendeltettek, úgy-mint: egy Fő Inspektor 1000 for.; Perceptor 300; Sáfár 200, és még egy Személy, tsak ugyan 200 for. eztenként való fizetéssel. Az első fogja a' több Tisztviselőket a' Superintendentia előtt számoltatni. Ha a' Professorok, még a' tanítói és nevelői kötelesség mellett is olly szépen meg-nevelték a' Kollégyiom' jövedelmét: annál inkább lehet az újjonnan fel-állított rendnél fogva hasonlót reményleni. — A' Professoroknak eddig vólt száma is szaporíttatik eggyel. T. *Sátor János* Úr adódik T. *Milesz József* Úr mellé, a' Philosophiában segítő társul. T. *Ormos* Úr helyett, a' Nap-keleti nyelveket tanítani fogja T. *Csató Gergely* Úr, eddig vólt *Kard-szagi* második Prédikátor.“

A' *Hajdú-Városokról* (*Szabolts Vármegyéből*) ezt írják Májusnak 2-dikán: „Ezen a' részén, nagy óltsóság vagyon. Egy köből tisz-

tízta vagy szemeltt búza, 7 máriás; egy köből árpa 14 garas; ugyan annyi a' rozsnak köble is. Egy véka morzsoltt tengeri (kukoritza) két garas: de úgy látszik, hogy a' nagy óltsóságot drágaság fogja követni, mivel már több egy hónapjánál, hogy esső nem vólt. Felette nagy a' szárazság. Reggelenként derek járnak, mellyek miá megsárgúltak a' vetések. A' fü sem nőhet; és így, ha jobbra nem fordul hamar az idők' járása: se gabona, se ízéna nem lessz. "

Nemes *Beregh - Vármegye*, April. 24-dikén tartott közönséges Gyűlést *Bereghszá-
jzon*. Először is pontba szedette azon Uri Személyeknek magok' mihez-tartását, kiket maga képében küldénd a' jövő Ország-Gyűlésre; annakutánna ki-választotta Deputátusoknak: Kir. Tanátsos Tek. *Vay István*, és második Vitze-Ispány Tek. *Bornemisza György* Urakat. Azon esetre pedig, ha talán ezen utóbb említett Urat el találná fogni a' maga változó egészsége a' Követtségtől, Tek. *Lónyai Menyhárt* Urat nevezte ki előre is helyébe.

E r d é l y O r s z á g.

Maros - Vadsárhelyről, April. 29-dikén.

„Megadtuk néhai kedves Királyunknak, Fels. II. *Leopoldnak*, mi is az utolsó tiszteletet. Reggeli kilentz órára, öfzve gyülekeztek fekete ruhában, mind a' K. Táblai, mind a' *Maros-széki*, és Városi Tíztt Urak, 's szép renddel a' Plebánia - Templomába indúltak, a' hol Főtíz. *Esperest*, és Városi Plebános *Ferentzi András* Úr, halotti Szent Mi-

Misét, azután prédikátziót, végre abszutziót tartott. Gyász-alkotvány is vólt ezen szomorú alkalmatosságra emelve, melly nem fekete, hanem fejer selyem tafotával vólt bé-vonva; tsupán a' tetején szemléltetett egy fekete kereszt, mellynek széle, gazdag arany tsipkével ékesítettett. Ezen alkotványt, még nagyobb tárgyává tették a' szemeknek, a' körülötte, fényes tartókban égő sok gyertyák.

Hadi Környülállások.

Austriai Belgyiomnak Mons Városából érkezett egy magános Levél, mellyben némelley nevezetes környülállásokkal vagynak elő adva a' Frantziák' meg-verettetésekről való közönséges tudósítások.

„Had' idején, tsak akkor irhat az ember, a' mikor lehet: nem a' mikor akar. — Ma, (t. i. Máj. 2-dikán), egy kevés nyugodalmunk van; azért minajart pennát fogtam, hogy első ütközetünket hitelesen meg-irjam az Uraknak: *Valenciennes (Valentianae)* nevű nagy, szép, és erős *Frantzia* Város, négy mértföldnyire esik *Monshoz*. Onnan felkerekedtek a' *Frantziák* April. 28-dikán, 's által jöttek a' mi földünkre, *Quievrain* nevű helységnél. Itt a' Plébánost, a' Nemzeti Hitnek le-tételére kényszerítették. Ez, 24 óránnyi időt kért magának a' gondolkodásra, mellyet meg is nyert; de az alatt módot keresett, 's talált is az el-szaladásra. Hogy észre vették: igen bosszankodtak ezen a' *Frantziák*, 's el is vitték minden ingó bingó jószágát a' Plébánosnak. — Látván *Bolyiö* (*Beau-*

(*Beaulieu*) Vezérünk, hogy igen nagy számmal van a' *Frantzia* Sereg: vissza vonta magát *Jemappe* nevü Faluig. Itt jó helyet választott magának a' hegyeken: úgy várta a' *Frantziákat*. (*Jemappe*, egy órányira esik *Mons* Városától.) — April. 29-dikén, egy jó mértföldnyire bé jöttek *Tartományunkba* a' *Frantziák*: úgy hogy ő közöttök, 's a' mi Seregeink között alig vólt egy mértföldnyi messzeség. Közel tizennégyszáz emberből állott a' *Fr. Sereg*, mellynek Vezére, *Gen. Biron*, *S. Ghislain*ben ebédelt ez nap, egy mértföldnyire *Monstól*. Onnan más nap, *Monsba* szándékozott flöstökre jöni; a' vatosrát pedig *Brüsszelben* akarta megenni. — A' *Frantziák*, 'és a' miéink között, *Quaregnon* nevü Faluba vették magokat *Vadászaink*, 's onnan puskáztak az ellenségre, olly foganattal; hogy ez, tellyességgel nem nyomúlhatott elő miattok: mert ezek négy száz lépésnyire is le-löttek a' *Fr. Pattantyúsokat*; ezek ellenben nyóltzvan ágyú-lövést tettek haszontalanul a' mi *Vadászainkra*. — Szép vólt nézni, minémü öröm-kiáltással hozták *Vadászaink*, az ellenségtől nyert ágyúkat. Ez nap, 22-en estek el a' *Frantziák* közzül; egy *Oberflieutenantjok* pedig, minekutánna maga 3 sebet kapott vólna, 's a' lovát el-löttek alatta: egy *Uhlánus Káplár* által el-fogatott. — Harmad nap, az az, April. 30-dikán reggeli 3 órakor megtámadta *Gen. Biron*, mind a' bal, mind a' jobb szárnyát *Seregünknek*; de semmire se mehetett. Vissza küldvén tehát előre nagyobb ágyúit, szaladásra vette a' dolgot. Sok elhánytt

hánytt minden - némű fegyvereket lehetett utánnok szedni. Midőn látnák a' mi Tartományunkbéli Lakosok, Vitézeink' diadalmát: ők is üzték az ellenséget. — Hatvan Frantziákat fogtunk, a' kik nagy részént sebesek. A' nyereségünket, közel egy millió livrára lehet betsülni. Ugyan is a' fegyvereken, és öt ágyúkon kívül, sok társzekereket is kapunk, mellyek rakva voltak különbkülönb-féle szép készületekkel. Almáriomok, füsülő asztalok, 's más ingó bingó házi jószágok is találtattak azokban; mivel azzal a' reménységgel jöttek a' Frantziák, hogy megtelepedhetnek *Ausriai Belgyiomban*. A' szép fejer ruhának olly bőviben voltak Katonáink, hogy 6 gyólts inget, 15 krajtzárért is oda adtak. Nemzeti bokkréták, és széles pántlikákból készültt asszonyi övek is kerültek ki a' társzekerekből. Az övek, ajándékba-
 valók lettek volna a' *Monsi*, és *Brüsszeli* Dámáknak. — Vissza-menet, szemre-hányásokat tettek egymásnak a' Frantziák, 's úgy fel-gyúladtak, a' mint hallyuk, egymás ellen, hogy ötvenen, rész szerént fegyver' éle által vesztek el, rész szerént vízbe hanyattak. Még *Biron* Generálist is megöletettnek mondják. Nem sokára talám mi keressük már fel a' Frantziákat, *Valenciennes* körül. Az általunk el-fogott Frantziák között, vagyon egy Nemzeti Órálló (Nationalgarde) is. Ez midőn láttá volna, hogy semmi módon el nem kerülheti a' fogságot: úgy neki dühösödött, hogy mérgében a' haját is tépte magának. A' sebes Oberstliout, nem sokára meg-gyógyúl. Ez azt beszélte
 egy

egy Tisztünknek, hogy lehetetlen a' Frantziáknak ditsösséges háborút reményleni; mivel a' mióta a' változások kezdődtek Fr. Országban, azolta nem vólt szabad gyakoroltatni a' Katonákat. — Mi velünk, két száz ki-költözött Frantziák is vitézkedtek. — A' Gen. *Biron*' Seregében, két királyi vérből származott Hertzegek vóltak jelen önnön indúlatjokból, úgymint: *Lajos Filep*, és *Antal Filep*, az *Aureliánusi Hertzeg*' Fiai."

A' *Dorniki* (*Tournayi*) verekedésről, jelentést tett ezen hónapnak első napján, a' Frantzia Nemzeti Gyűlésben a' Had-Minister. Meg-vallotta, hogy meg-veretett a' Fran. Sereg, és hogy annak Kormányozója Gen. *Dillon* meg-öletett, 's hogy nagy támadás vagon *Ryffel* Városában, a' hová vette-vissza magát a' vertt sereg. Ezen jelentés, nagy rémulést okozott a' Gyűlésben.

A' *Neuvidi* Újság, így alkalmaztatta az *Officium Defunctorum*' első énekét, a' *Mons*-nál meg-veretett *Frantziákra*:

Dies irae, dies illa,
Beaulieu pandens vexilla
 Solvit *Clubum* in favilla.
 Quantus tremor est futurus,
 Quando *Bonder* est venturus,
 Clubum ense discussurus.
La Tour mirum spargens sonum
 Per sepulchra *Jacoborum*,
 Coget omnes ante Thronum.
 Dona eis requiem,
 Et lux laternae non luceat eis.

Prá-

Prágából, Májusnak tizedikén.

Ezen hónapnak 16-dikán indulnak meg *Tseh Országából*, az *Eszterházy* Magyar Lovas Regementjének négy Osztályai, *Elő-Ausztria* felé; kiket nyóltz gyalog Batalionok is követnek, úgymint: a' *Kinsky*, *Stuart*, *Hohenlohe*, *Jellachich*, *D'Alton*, *Kollorédó József*, *Devins*, és *Gyulai* Regementjeiből eggy egy Batalion; és a' második pattantyús Regementből két Kompánia. Májusnak 26-dika, és Jun. 8-dika között *Lintzbe* érkeznek mind ezen Seregek, *F. M. L. Kavanagh*, és Gen. Májor *Gr. Kollonits József* Urakkal eggyütt. — Az *Elő-Ausztriában* lejendő egéltz Seregnek Fő Kormányozója *H. Hohenlohe*, ezen hón. 8-dikán *Potsdámba* indúlt, a' *Prussz.* Seregek' hadi gyakorlásoknak látására. 14 napok alatt vissza jö onnét, 's mindjárt indul ő *H.* sége is a' maga Seregéhez. — — Ezen hónapnak vége felé, két lovas, és ugyan annyi gyalog *Prusszus* Regementek fognak *Prágán* keresztül marsirozni, ugyan tsak *Elő-Ausztria* felé. — Ha helybe verekedhetünk: olly szorgalmatossággal fogok közleni minden nevezetes tudósításokat, hogy nem leszl rám panasz. “

A' *Berlini* tudósítások szerént, ötven ezer emberből álló Sereget rendelt a' *Prussz.* Király, a' *Frantziák* ellen. Ezen rendelés szerént, 45 gyalog Batalionok, 10 Svadron Vasasok, 30 Svadron Dragonyosok, 's ugyan annyi Huszárok: továbbá néhány pattantyús Kompániák, száz Hid tsinálók (Pontonirok), és 5 Kompánia Vadászok tartoznak, ezen hó-

hónapnak 17-dikéig készen lenni. Maga a Király is vele lesz ezen Sereggel személyesen, a' maga két nagyobbik Fiaival, úgy-mint a' Korona-Örökösével, és Lajos Hertzeggel; továbbá, Kir. Hertzeg *Ferdinándal*, Minister és General Gr. *Schulenburggal*, 's *Bischoffswerder*, és *Mannstein* General-Adjutánsokkal együtt.

Gen. *Bischoffswerdert*, az Orosz Udvarhoz küldötte Aprilisnek 26-dikán a' Prussziai Király.

Elegyes Tudósítások.

Hágából azt irják, hogy a' *Hollandiai* Helytartó Hertzeg meg intetett volna egy levél-által, hogy vigyázna magára, főképp a' Katonai mustrák alkalmatosságával: mivelhogy öszve esküdtek némellyek az élete ellen. Azólta meg kettőztettek a' strásák a' H. Hertzegi Udvarban, a' konyhában is szoross vigyázás vagon; 's a' Pólitzáj is mindent el követ maga részéről a' mi által gondollya hogy bátorságot eszközölhet.

A' *Svéd* Király' gyilkosára hozott sentenziának végre-hajtását, így adják elő körülállásosan az újabb *Stokholmi* Levelek: A' gonosz-tévő, April. 19-dikén dellyesti 12 órakor ki-hozatott a' tömlőtzből, 's feles számú Katonaság között a' Nemesek-Háza' piattzára vezetett; a' hol egy hat ölnyi magasságú állóra fel-vitetett, a' nyaka vas fogóba záratott, 's úgy tartatott állva, két órákig; mellyeknek el-tölttével meg-vesszőztetett. A' feje felett szemléltettek ezen gyilkosnak, az a' töltve lévő pisztoly és nagy kés,

kés, mellyeket el-vetett a' bál-házban, minekutánna meg-lötte volna a' Királyt. Ezek felett pedig egy tábla függött, melylyen következendő igék olvastattak: *A' Király' gyilkosa, Ankerström Jakab János.* — Az állót, 300 Kir. Testörzök vették körül, kiknek puskáik keményen meg-vóltak töltve, 's az útzákon is számos Lovasok jártak fel 's alá, hogy az öszve tódúlt Nép valamely rendeletlenséget ne követne el. Eleintén, semmi meg-illetődést és bádjadtságot nem mutatott a' gyilkos; hanem a' két órákig tartott állás (minthogy alkalmatlan volt az idő), 's a' meg-veffzöztetés után úgy el-gyengült, hogy az állóról a' hóhér-ina-soknak kellett le-vezetni. — Más nap, az az, April. 20-dikán, *Heumarkt* nevezetű piatzon állott, 's veffzöztetett meg; harmad nap pedig az *Adolf Fridrik* piattzán. April. 25-dikén végeztetett ki a' világból. Előbb a' jobb keze el-váगतott; azután a' feje; testének több része pedig négy felé mettzetett, 's az ekként el-darabolt részek, öt karókra függesztettek fel.

Velentze, szabad Közönséges Társaság; de azért, ellensége az ollyatén szabadságnak, mellyet a' *Jakobinusok* akarnak *Frantzia Országban* fel-állítani, 's ha lehetne, másuvá is által plántálni. Új bizonyosága ennek az itt következő történet, mellyet közönséges Levelekből is olvastunk; de egy-lzersmind a' *Bétsben* lévő *Velentzei Kövei'* udvarából is hitelesen értettük. T. i. a' közelébb múltt hónapnak vége felé, el-indúl
hat

hat *Frantzia*, és két *Olafz* a' *Sz. Márk* piattzán, 's tele torokkal kezdik kiabálni: *Ellyen a' Szabadság*. A' Fő Törvényfők mindjárt el-fogatta őket, 's még az nap éjtzaka ki is végeztette; más nap pedig, hogy egyebek is példát vehessenek róllok: közönségesen szemléltette a' nyóltz hólt testeket, mellyek közzül mindeniknek a' mellyén egy egy tábla függött, mellyre a' halált érdemlett vétek volt fel-jegyezve

Pápa ö Szentségét, arra akarták, a' Lengyel Király által kéretni az Ország Rendjei, hogy *Stanislaus* Innepét, tenné-által ö Szentsége, Máj. 8 dikáról 3 dikra; úgymint a' melly nap fog lenni ezentúl a' Konstituzió-Innepe: hadd áldathasson e' fzerént örökre, a' mostani Király *Stanislaus Augustus*, a' ki vólt az új Lengyel Konstituziónak fő Eszközölője. Ezen kívánságát a' Lengyel Nemzetnek, és Királynak, megelőzie ö Szentsége, egy Bréve által, mellyben *Stanislaus* Innepét, valósággal állattette már Májusnak harmadikára.

Magyar Utazó, Tyrólisból.

„Leg-első emlékezetes helység vólt, a' mellyet értünk *Tyrólisban*, *Rattenberg* nevű kis Város, az *Oenus (Inn)* vize mellett, melly viz *Kuffstein* Váránál, *Bavariába* veszi által magát, 's ott a' *Dunába* szakad. Közel a' Városhoz, ezüst- és réz-bányák vagynak. A' melly vendég-fogadóban háltunk itten, szemembe ötlött, egy, nagy kerek asztal felett függő meg-aranyozott bádóg fejsze.

Meg.

Meg-tudakozván ez eránt a' Vendég-fogadóst, olly feleletet vettem, hogy ha valamelly Mészáros-inas fel-szabadúl Legénynek *Rattenbergben*, tartozik, minden Mészáros-Mesternek, és Legénynek egészségéért inni abból a' fejszéből, melly belől üres, és belé fér két pint bor. El-beszéllette egy úttal, azon tzeremoniát is, melly meg szokta előzni a' fejszéből való ivást. Rá ültetik, úgymond a' fel-szabaduló személyt egy dorongra, 's két izmos Legények meg kerülük vele, musika szó alatt háromszor a' Város' piattzát. A' hordoztatás közben, diót, gelztenyét, és mogyorót hány az Inas a' néző sokaságnak, 's a' harmadszori kerülésnek végződésével, bé vettetik a' piattz' közepén egy szökő-kut körül való tóba, 's ezt a' külső nedvesítést követi osztán a' belső, a' vendég-fogadóban. E' meg lévén, szabadságában áll az új Legénynek is másokat meg-nedvesíteni, az az le-önteni. — *Rattenbergből*, *Schwartz Városába* jutottunk. Ez is az *Oenus* vize mellett fekszik. Jeles egy Város, szép nagy Templom vagyon benne, mellynek bottozatját, fekete márványból készült 21 nagy kerek oszlopok tartják három sorban. Leg nevezetesebbek itten az ezüst- és réz-bányák, mellyek a' *Falkenstein* hegyben vagynak, 's a' mellyekben közel 3 ezer ember dolgozik. A' beléjük való lemenetel, a' Városon kívül vagyon, a' posta-út mellett. Az ajtó felibe arany betűkkel vagyon fel-jegyezve, márvány-táblára, hogy *Zsigmond, Aulstätti Fő Hertzeg, 's Tyrólisi Fejedelem, 1042-dik.*

dikben — I. Leopold Császár, 1665-dikben — I. Ferencz Császár, 1739-ben — II. József Császár 1765-ben meg-nézegették a' bányákat. Kivántam volna magam is le-ereszkedni, főképp' a' makhinak' látásáért; de az idő nem engedte.

(Hall, Innsbruck, Botzen, Trient (Trientum), és Roveredo Városairól Tyróli Tartományának, más alkalmatossággal fogok némelly nevezetes Észre-vételeket közleni.)“

Berlinből került Anekdota.

Tsak most érkezvén vissza egy érdemes Házánkfia Berlinből, beszéli, hogy egy olyan Magyarral is találkozott ottan, a' többek között, a' ki már 30 esztendőktől fogva katonáskodik a' Prussziai Udvar' zászlója alatt. Midőn tudakozta volna tőle: „Ugyan kedves Földim, 's hát nem felejtette el kend a' Magyar nyelvet, olly hosszas idő alatt?“ így felelt a' meg-élemedett Katona: „Nem Uram; mert mindég magyarul szoktam imádkozni.“

**

**

**

Midőn már éppen prés alá akartuk adni Irásunkat: akkor értjük; hogy dél-utáni eggyed-fél órakor meg-holt a' Felsőcsászárné.

